

Μελέτη του Κ.Ε.Ε. για τα γραπτά των μαθητών

Μεγάλη έρευνα διεξάγεται από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ) και η οποία θα ολοκληρωθεί το 2006, προκειμένου τα ευρήματα να χρησιμοποιηθούν από το υπουργείο Παιδείας με στόχο τη βελτίωση διδακτικών προγραμμάτων και εγχειριδίων. Πρόκειται για μια εξαιρετικά σοβαρή έρευνα και πρωτότυπη, καθώς οι μελετητές δεν έδωσαν προκατασκευασμένα ερωτηματολόγια, αλλά πήραν τα γραπτά των μαθητών από 18 γυμνάσια της χώρας και εργάστηκαν πάνω σε αυτά.

Στόχος της μελέτης είναι η ανάλυση των «λαθών» κατά τη διάρκεια των εξετάσεων, των Ελλήνων μαθητών, σε γνωστικά αντικείμενα που περιλαμβάνει το αναλυτικό πρόγραμμα.

Στην πρώτη φάση της έρευνας περιλαμβάνονται οι απαντήσεις μαθητών στις προαγωγικές εξετάσεις του Ιουνίου του 2003 για τα μαθήματα: Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Μαθηματικά, Φυσική, Ιστορία, και Αγγλική Γλώσσα, καθώς και Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή.

Η αποτύπωση των λαθών των μαθητών για το παραπάνω δείγμα ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2004.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ξεχνούν τους τόνους. Απουσιάζουν τα σημεία στίξης

Η αποτύπωση των λαθών στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, σε αυτή τη φάση της έρευνας, πραγματοποιήθηκε με σκοπό να εντοπιστούν και να κωδικοποιηθούν οι αποκλίσεις από τους ισχύοντες γλωσσικούς κανόνες.

Όπως προέκυψε, στην πλειονότητά τους, οι μαθητές δεν δίνουν σημασία στους κανόνες τονισμού. Πολύ συχνά οι τόνοι παραλείπονται εντελώς, ενώ άλλοτε σημειώνονται εντελώς τυχαία, γεγονός που υποδηλώνει ότι τα παιδιά, επειδή αντιλαμβάνονται τη γλώσσα ως «άκουσμα», θεωρούν και τον τονισμό των λέξεων εξυπακουόμενο.

Το ίδιο ακουστική είναι και η σύλληψη της γλώσσας όσον αφορά τη χρήση των σημείων στίξης, τα οποία αποδίδουν οπτικά τον χωρισμό των προτάσεων, το θαυμασμό, την ερώτηση, την αιτιολόγηση, την παρατακτική ή την υποτακτική σύνδεση.

Στα μισά σχεδόν γραπτά παραλείπονται κάποια σημεία στίξης, μεμονωμένα ή συνδυασμένα μεταξύ τους, η τελεία, η άνω τελεία, η διπλή τελεία, το θαυμαστικό, το ερωτηματικό κ.λπ., ενώ ορισμένες φορές δεν αναγράφεται με κεφαλαίο το αρχικό γράμμα της πρότασης μετά από τελεία.

Διαφορετική είναι η περίπτωση χρήσης του κόμματος, η παράλειψη του οποίου είναι συχνότατη, ακόμα και σε κατά τα άλλα αλάνθαστα γραπτά.

Προσοχή

Τα λάθη αυτά δεν οφείλονται μόνο στην έλλειψη προσοχής εκ μέρους των μαθητών ή στην τάση τους να μεταφέρουν στα γραπτά δοκίμιά τους τη μορφή του προφορικού λόγου, αλλά και στην ελλιπή αφομοίωση των κανόνων χρήσης του κόμματος, για παράδειγμα στη σύνθεση του λόγου με δευτερεύουσες προτάσεις, στα ασύνδετα σχήματα, στις παραθέσεις, τις επεξηγήσεις κ.λπ. Αντίστοιχα, σε ελλιπή γνώση των γραμματικών κανόνων οφείλεται και η πλεονασματική χρήση του τελικού -ν, η οποία εντοπίζεται στα περισσότερα γραπτά δοκίμια των μαθητών και η οποία επιβεβαιώνει την επικρατούσα γενικότερη σύγχυση γύρω από το θέμα αυτό. Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι οι ορθογραφικές αποκλίσεις των μαθητών και η «κακή» από τη σκοπιά των γλωσσικών λαθών εικόνα των γραπτών δοκιμίων τους έχει ως αφετηρία τη γενικευμένη σήμερα τάση τους να γράφουν όπως ακριβώς μιλούν. Η στάση αυτή των παιδιών, σε συνδυασμό με την ελλιπή -σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό- γνώση των γραμματικών κανόνων, λειτουργεί αθροιστικά και μεγεθύνει, αν δεν παγιώνει, την ενδημική πλέον στους χώρους των νέων γλωσσική καχεξία και τη λεξιλογική πενία.

ΦΥΣΙΚΗ

Σύγχυση με τα σύμβολα και την ερμηνεία των φαινομένων

Τα ποσοστά των μαθητών που κάνουν λάθος στην ερμηνεία φαινομένων όπως η θερμική διαστολή και η διάθλαση είναι πολύ κοντά στο ποσοστό εκείνων που αδυνατούν να ερμηνεύσουν σωστά γνωστά φαινόμενα με πρωτόγνωρους για αυτούς όρους -όπως ηλέκτριση- με τη χρήση σωματιδίων που μόνο μπορούν να φανταστούν - όπως ηλεκτρόνια.

Πολλά παιδιά κάνουν λάθος όταν χρησιμοποιούν έννοιες της φυσικής όπως μάζα και όγκος, θερμότητα και θερμοκρασία, πίεση και βάρος επειδή τείνουν να χρησιμοποιούν όρους που εμφανίζονται συχνότερα στην καθημερινότητά τους ή και να απλουστεύουν την κωδικοποίησή τους. Με παρόμοιο τρόπο, οι μαθητές εμφανίζονται να διαμορφώνουν διάφορες παρανοήσεις όταν καλούνται να ερμηνεύσουν γραφήματα, όπως αυτό της τήξης και του βρασμού, ή ακόμα και να σχεδιάσουν, όπως την πορεία του φωτός μέσα από διάφορα διαφανή σώματα.

Παρατηρείται ότι από τους μαθητές που κάνουν λάθη στις έννοιες της θερμομετρίας, εκτός από τους ελάχιστους που δεν ξέρουν τον τύπο, οι υπόλοιποι έχουν κάποια σύγχυση με τα σύμβολα των φυσικών μεγεθών και κατά περίπτωση τη μαθηματική εφαρμογή της σχέσης τους.

Όσον αφορά τις έννοιες της «θερμότητας», παρατηρείται η συνήθης παρανόηση που οφείλεται στην τάση που έχουν τα παιδιά να χρησιμοποιούν έννοιες «ομπρέλες» κάτω από τις οποίες κρύβονται

άλλες συγγενικές έννοιες.

Για παράδειγμα, οι μαθητές έχοντας μεγαλύτερη εξοικείωση με την έννοια της θερμοκρασίας -λέξη που ακούνε συχνότερα, έχουν δει να μετριέται, έχουν νιώσει τις μεταβολές της-, μπορεί κάτω από αυτή να εννοούν θερμότητα, ζέστη, θερμική ενέργεια.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

«Γολγοθάς» η Γεωμετρία

Σύμφωνα με τους ερευνητές παρατηρείται μια γενική δυσκολία απόδοσης στα θέματα που προέρχονται από τη Γεωμετρία, αν και φαίνεται μερικά από αυτά να συγκεντρώνουν μεγάλη προτίμηση για τους μαθητές όπως π.χ. το κλασικό Πυθαγόρειο Θεώρημα.

Αυτή η δυσκολία μεγαλώνει όταν τα θέματα αφορούν ασκήσεις και χρειάζεται να εφαρμοστεί η θεωρητική γνώση σε προβλήματα.

Επίσης υπάρχει σημαντικός αριθμός μαθητών που δεν έχει αποσαφηνίσει βασικές έννοιες (όπως π.χ. ποια είναι η υποτείνουσα σε ένα ορθογώνιο τρίγωνο ή το γεγονός ότι η εγγεγραμμένη σε διάμετρο κύκλου γωνία είναι ορθή) και επομένως δυσκολεύεται πάρα πολύ στην επίλυση σχετικών ασκήσεων.

Η συμπεριφορά των μαθητών απέναντι σε θέματα που σχετίζονται με τους τριγωνομετρικούς αριθμούς δείχνει μια σαφή τάση αποφυγής κυρίως σε ό,τι αφορά θέματα θεωρίας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Απαντούν με την... εμπειρία τους

Οι ερωτήσεις οι οποίες τίθενται από τους εκπαιδευτικούς με μεγαλύτερη συχνότητα είναι ερωτήσεις ορισμών ή γενικότερα απομνημόνευσης και λιγότερο κρίσεως ή συνδυαστικές, οι οποίες απαιτούν παραδείγματα για την τεκμηρίωση των θεωρητικών εννοιών.

Ακριβώς σε αυτές τις ερωτήσεις, που απαιτούν ταξινόμηση, κωδικοποίηση γνώσεων και απομνημόνευση, σημειώθηκε η μεγαλύτερη συχνότητα λαθών από τους μαθητές.

Τα παιδιά προτίμησαν ερωτήσεις οι οποίες είχαν σχέση με τις εμπειρίες τους, τα βιώματά τους, και κατά συνέπεια ήταν πιο εύκολο γι' αυτούς να τις κατανοήσουν (π.χ. ο θεσμός της οικογένειας).

Αυτό όμως δεν σημαίνει απαραίτητα ότι αυτές οι ερωτήσεις ή οι θεματικές ενότητες απαντήθηκαν πλήρως και σωστά.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Παραθέτουν στοιχεία που γνωρίζουν, έστω και αν δεν έχουν σχέση με την ερώτηση

Σχεδόν 2 στους 10 μαθητές δίνουν απαντήσεις που δεν έχουν καμία γνωστική συνάφεια με το εξεταζόμενο θέμα ή περιλαμβάνουν σημαντικές παρανοήσεις των ιστορικών στοιχείων. Οι παρανοήσεις

των μαθητών αυξάνονται σε θέματα που απαιτούν γνώση και κατανόηση ιστορικών όρων και εννοιών που συνδέονται δύσκολα με τις δικές τους καθημερινές εμπειρίες και αναπαραστάσεις του ιστορικού γίνεσθαι (π.χ. Περίοδος Εικονομαχίας, Δυνατοί/ Εποχή Ηρακλείου).

Στις περιπτώσεις που η ερώτηση διατυπώνεται με τρόπο ασαφή ως προς τις απαιτήσεις του θέματος (π.χ. «Τι γνωρίζετε για τη Ρωμαϊκή Ειρήνη;>»), οι μαθητές είτε δίνουν απαντήσεις με σοβαρές συγχύσεις και παρανοήσεις είτε προσπαθούν να καλύψουν τα γνωστικά κενά, παραθέτοντας όποια στοιχεία γνωρίζουν, έστω και αν αυτά δεν σχετίζονται άμεσα με την ερώτηση.

- Δυσκολίες παρουσιάζουν οι μαθητές στην απάντηση θεμάτων που προϋποθέτουν τη δυνατότητα γνώσης ενός συνόλου δεδομένων και αφήγησης.

Αντίθετα, λιγότερες φαίνεται να είναι οι ελλείψεις, όταν οι μαθητές καλούνται να περιγράψουν όρους και έννοιες που μπορούν ευκολότερα να συνδέσουν με τις εμπειρίες τους και να κατανοήσουν (π.χ. Αλληλέγγυον, Αγροτικός Νόμος) και διατυπώνονται σε απαντήσεις που απαιτούν την απομνημόνευση λιγότερων και νοηματικά συνδεδεμένων στοιχείων. Οι αδυναμίες αυτές συνδέονται πιθανώς με τους αρκετά περιοριστικούς στόχους του μαθήματος της Ιστορίας, με σημείο-κλειδί την αδυναμία εκμάθησης, απομνημόνευσης και περιγραφής πολιτικών - πολεμικών γεγονότων, όρων και εννοιών.